

vermogensbelasting en van provinciale en gemeente-opcenten, in den regel wel blijven beneden het bedrag dat aan bedrijfsbelasting zou zijn te heffen.

Dat het belasten van bergplaatsen, enz. uit het oogpunt van maatschappelijk belang zou zijn af te keuren, kan de ondergeteekende niet inzien. De grondbelasting toch, geheven naar den thans voorgestelden maatstaf, zal het bouwen van benoodigde schuren wel niet tegenhouden.

De ondergeteekende vereenigt zich voorts gaarne met het gevoelen der leden die afzonderlijke en op verschillende tijdstippen plaats hebbende herzieningen van gebouwd en ongebouwd, niet zonder bezwaar achten. De noodzakelijkheid en doeltreffendheid der thans gedane voordracht, wordt hierdoor echter in het minst niet aangetast.

Ook deelt hij het in het Voorloopig Verslag uitgesproken verlangen naar zoo groot mogelijke eenheid van toepassing der nieuwe bepalingen over het geheele Rijk. Hij houdt zich overtuigd, dat de hoofcommissie zal voortgaan met aan dit gewichtig belang al hare zorg te wijden.

Wat betreft de opmerking van het lid dat wees op het verschil tusschen de nieuwe en de oude belastbare opbrengst van fabrieken in Overijssel, en vooral in het schattingsdistrict Almelo, moet de ondergeteekende tot zijn leedwezen mededeelen, dat de gegevens ontbreken om dienaangaande licht te ontsteken. De omstandigheden waaronder de herziening van 1873 heeft plaats gevonden, bepaaldelijk de toenmalige grootte en staat der gebouwen, hunne huur- en koopwaarde, enz. zijn niet meer na te gaan. En wat de nieuwe schatting betreft meent hij er op te mogen wijzen, dat de wet van 1897 den Minister buiten elken invloed op het werk der herziening heeft geplaatst en hare leiding zoowel als de bevordering van juiste en gelijkmatige schatting over het geheele Rijk, heeft opgedragen aan de hoofcommissie, bij wier oordeel hij zich moet nederleggen.

Op de vraag, of het niet mogelijk zou zijn, door eene nieuwe schatting de onbillijkheden weg te nemen, waarvan het bestaan door het bedoelde lid werd beweerd, moet de ondergeteekende in ontkennenden zin antwoorden. De schattingen en herschattingen zijn, met inachtneming der door de wet voorgeschreven vormen, vastgesteld, en definitief geworden. Daarop terug te komen laat de wet niet toe.

Ten overvloede veroorlooft de ondergeteekende zich te doen opmerken, dat het onderwerp der schatting van fabrieksgebouwen een ander artikel der wet van 2 Mei 1897 (*Staatsblad* n°. 124) betreft dan het artikel welks wijziging het eenige doel der voorliggende wetsvoordracht is.

Art. 2. Hoewel in het algemeen toegevend, dat het schatten der huurwaarde van landbouwschuren somtijds moeite kan opleveren, waagt de ondergeteekende echter te betwijfelen, of zulks niet, of minder het geval zoude zijn wanneer, zooals verschillende leden wenschten, de stichtingskosten zouden gelden als eenige maatstaf van belastbare opbrengst. Wat er daaromtrent in het Voorloopig Verslag wordt opgemerkt door andere leden, komt den ondergeteekende volkomen juist voor, terwijl hij meent, dat het systeem van het ontwerp is te beschouwen als de voor schatting meest veilige weg. Waar de huurwaarde uit degelijke huurprijzen of door vergelijking met zulke huurprijzen van soortgelijke eigendommen in de omgeving is af te leiden, wordt de belastbare opbrengst daarnaar geregeld. Waar dit niet het geval is, vindt, daar geen andere weg openstaat, afleiding dier opbrengst plaats uit de stichtingskosten.

De Minister van Financiën,
HARTE VAN TECKLENBURG.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 24 December 1903.

VAN ASCH VAN WIJCK.
GODIN DE BEAUFORT.
VAN ALPHEN.
VAN ZINNICQ BERGMANN.
VAN NIEROP.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over de ontwerpen van wet:

- 1°. verlenging en wijziging van het aan de Nederlandsche Bank verleende octrooi;
- 2°. tot intrekking van de muntbiljetten. (16)

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

De ondergeteekende is zeer erkentelijk voor de hulde hem van verschillende zijden gebracht voor het beleid, bij de onderhandelingen met de Nederlandsche Bank betoond en voor de oevredigende regeling, welke is verkregen.

Vroegere indiening van het wetsontwerp ware ongetwijfeld wenschelijk geweest. De omstandigheid, dat de onderhandelingen met de Bank eerst konden aanvangen na de opzegging van het octrooi, maakte zulks echter onmogelijk. Terecht wordt er in het Voorloopig Verslag op gewezen, dat het thans ondervonden bezwaar een sterk argument is voor het bij art. 1, 2de lid, van het wetsontwerp voorgedragen stelsel.

Dat omtrent den duur, waarvoor het octrooi opnieuw moet worden verleend, de meeningen verdeeld waren, verwondert den ondergeteekende niet. Nooit is zijnerzijds ontkend, dat voor een termijn van 25 jaren gronden van betekenissen zijn aan te voeren; doch ten slotte leggen de argumenten die voor een termijn van 15 jaren pleiten, meer gewicht in de schaal. Men behoeft niet te vreezen, dat een tijdperk van 15 jaren voor de Bank niet voldoende zou zijn om gewenschte verbetering aan te brengen. In de Memorie van Antwoord en bij de mondelinge behandeling in de Tweede Kamer is medegedeeld, dat de directie der Bank, zoodra deze voordracht tot wet is verheven, ernstig werk zal maken van verschillende reorganisatiën, het bedrijf en den dienst der Bank betreffende. Wel verre van zich door den thans verkregen termijn van 15 jaren verlamd te achten, gaat de directie — naar den ondergeteekende overtuigend is gebleken — het nieuwe tijdperk in met opgewektheid en vertrouwen en met den vasten wil, de groote nationale instelling die zij bestuurt, door steeds verdere ontwikkeling van hare werkzaamheid op de hoogte des tijds te doen blijven.

Vermeerdering van het aantal correspondentschappen behoort tot de zaken, die onmiddellijk na het tot stand komen van het nieuwe octrooi haar beslag zullen krijgen. Men wachte zich intusschen voor te hoog gespannen verwachtingen. Reeds werd aangetoond dat ons land, wat het aantal Bankplaatsen betreft, allerminst reden tot klagen heeft. Overdrijving zou op schade voor de Bank zonder nut voor het publiek uitloopen.

Op afdoende wijze wordt in het Voorloopig Verslag zelf weerlegd de meening der leden, naar wier oordeel, door het grootere winstaandeel, voor den Staat bedongen, het gevaar zou zijn in het leven geroepen, dat de Bank zich zal gaan bewegen buiten haar eigenlijk terrein en zich zal wagen in meer risico opleverende transactiën, zoodat aan haar zoo geroemde soliditeit afbreuk zou kunnen worden gedaan. De wet heeft den werkring der Bank binnen enge grenzen beperkt, die harerzijds niet zonder schending van het haar verleende privilege kunnen worden overschreden. Van rechtstreeksche inmenging der aandeelhouders in de gestie der Bank is nimmer iets gebleken en ook in de toekomst zal daarvan wel geen sprake zijn.

In zeker niet mindere mate dan door de leden, die daarop de aandacht vestigden, is door de directie der Nederlandsche Bank het feit betreurd, dat in den laatsten tijd verschillende harer correspondenten hunne betalingen hebben gestaakt. Men zie intusschen niet voorbij, dat correspondenten, zooals de naam trouwens medebrengt, niet zijn ambtenaren der Bank, maar zelfstandige personen met een bepaalde functie voor de Bank belast, doch overigens hunne particuliere zaken geheel naar eigen inzicht drijvende. Alvorens een nieuwen correspondent aan te stellen wint de Bank zoowel bij hare relatien als bij plaatselijke autoriteiten vertrouwelijk alle inlichtingen in, die verkregen kunnen worden, en nimmer wordt iemand aangesteld, die niet in zijne omgeving hoog staat aangeschreven en

het meest volstrekte vertrouwen geniet. Dat niettemin gevallen voorkomen, waarin een correspondent na korter of langer tijd in financieele moeilijkheden geraakt, kan ook met de grootste voorzichtigheid bij de keuze der personen niet geheel worden voorkomen. Het publiek moet begrijpen, dat de soliditeit der Bank en de soliditeit der correspondenten niet mogen worden vereenzelvigd, en dat het correspondentschap geen meerderen waarborg geeft ten aanzien van dengeen, die er mede is belast, dan deze, dat die persoon voor zoover men kan nagaan is een geacht man, die het in hem gestelde vertrouwen verdient. Ook de correspondenten, die in den laatsten tijd hunne betalingen hebben gestaakt, stonden goed aangeschreven en waren in hunne verplichtingen jegens de Bank nooit tekort geschoten. De Directie der Nederlandsche Bank was evenzeer en even onaangenaam teleurgesteld door het bericht van hunne déconfiture als het publiek, dat hun vertrouwen had geschonken.

Het is den ondergeteekende gebleken, dat de in het Voorloopig Verslag voorkomende wenk om in het vervolg niet meer of althans in mindere mate dan tot nu toe, commissionairs in effecten en bankiers als correspondenten aan te stellen, geheel strookt met wat ook door de directie zelve steeds als wenschelijk is beschouwd en laatstelijk ook bereids is kunnen worden in toepassing gebracht. De groote moeilijkheid is intusschen, dat het aantal dergenen, die en geschikt en bereid zijn als zoodanig op te treden, veelal uiterst beperkt is, hetgeen zeer in het bijzonder het geval is met de correspondentschappen 1ste klasse, waar een verwisselingskas moet worden gehouden.

Het denkbeeld om vele correspondentschappen te vervangen door agentschappen en deze te bezetten met speciaal daartoe opgeleide jongelieden die overigens geene eigene zaken zouden mogen hebben, is voor verwezenlijking niet vatbaar. De werkzaamheden, aan een correspondentschap verbonden, zijn daartoe niet omvangrijk genoeg. Daarenboven is, gelijk terecht wordt opgemerkt, bij de keuze van een correspondent locale bekendheid een eerste vereischte.

Zeer uitvoerig werd in de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer besproken de klacht, dat de Bank achterlijk zou gebleven zijn in de ontwikkeling van het giroverkeer. Hier ter plaatse kan daarnaar worden verwezen. Eene herziening van de geldende voorwaarden voor het rekeningcourantverkeer ligt in de bedoeling van de Directie, en geheel afgezien van de vraag, in hoeverre de bedoelde klacht al of niet gegrond is te achten, zal in ieder geval zijn af te wachten, wat die herziening zal uitwerken.

De leden, die zich niet konden vereenigen met het uitlokken van de verklaring der Bank ten aanzien van hare te volgen goudpolitiek, mogen niet ondersteld worden de beteekenis van die politiek voor ons muntwezen en voor onze oeconomische relatien met het buitenland te onderschatten. Maar dan is de aard hunner bedenking ook niet duidelijk. Immers die verklaring heeft voor de toekomst, als de samenstelling der directie wellicht ingrijpende verandering zal hebben ondergaan, zeer hooge beteekenis. Haar te hebben verkregen acht de ondergeteekende niet een der minst gewichtige resultaten van de gevoerde onderhandelingen.

De vraag of de handhaving van de traditioneele goudpolitiek in de wet zelve moest worden gewaarborgd dan wel of met een verklaring, als thans verkregen, genoegen kon worden genomen, heeft een punt van ernstige overweging uitgemaakt. De ondergeteekende gaf aanvankelijk aan wettelijke regeling, als de meest voor de hand liggende oplossing, de voorkeur, maar heeft omtrent deze quaestie, voor de beoordeeling waarvan speciaal *practische* kennis van het bankwezen en van de wisseltransactien vereischt werd, vertrouwelijk het gevoelen van eenige deskundigen ingewonnen. De meerderheid van deze geraadpleegde personen meende, in overeenstemming met de opvatting van de Bankdirectie, dat, indien de wet de Bank verplichtte, onder alle omstandigheden goud af te geven zoodra de wisselkoersen de goudpariteit hadden overschreden, daarvan door buitenlandsche instellingen en firma's misbruik zou worden gemaakt op de wijze als in het Voorloopig Verslag is uiteengezet. De algemeene bekendheid met de verplichting der Nederlandsche Bank in dit opzicht zou haren goudvoorraad aan voortdurende bestoking kunnen blootstellen.

Men zal het billijken, dat de ondergeteekende tegenover deze uitspraak van de Bankdirectie en van andere met de praktijk vertrouwd personen, vreezende het doel voorbij te streven en daardoor te missen, zijne aanvankelijke zienswijze niet heeft doorgezet en zich met de in de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer opgenomen verklaring heeft tevreden gesteld. Het is hem overigens aangenaam, nogmaals deze gelegenheid te kunnen te baat nemen om zoo stellig mogelijk uit te spreken, dat die verklaring niets anders — niets meer maar ook niets minder — bedoelt dan te verzekeren, dat in de traditioneele goudpolitiek der Bank geene wijziging hoegenaamd zal komen.

Voor zoover is kunnen worden nagegaan viel een oorzakelijk verband tusschen te ruime uitgifte van schatkistpromessen en uitvoer van goud in het verleden nimmer te constateeren. Mocht zulk zich in de toekomst voordoen, dan zou de ondergeteekende daarin echter onder geen beding aanleiding vinden tot het buiten werking stellen van de verbintenis, die de Bank jegens de Regeering heeft aangegaan.

Artikelen.

Art. 2. De bezittingen der Pensioenfondsen kunnen krachtens de nieuwe redactie van art. 10. 4de lid, van het octrooi bij de Nederlandsche Bank worden in bewaring gegeven. De vraag, in hoeverre het wenschelijk zal zijn, van deze bevoegdheid gebruik te maken, zal met de besturen der Fondsen zijn te behandelen.

Het agentschap van het Ministerie van Financiën te Amsterdam is niet onder de hierbedoelde instellingen begrepen. Het vormt geen zelfstandig lichaam met een afgezonderd vermogen, als waarop het artikel betrekking heeft, maar is eene te Amsterdam gevestigde afdeling van het Departement van Financiën. De Bank kan mitsdien niet verplicht worden, krachtens de nieuwe bepaling de bij het agentschap berustende fondsen, bestaande in hoofdzaak uit verschillende ten behoeve van den Staat verpande waarborgkapitalen, in bewaring te nemen. Daartoe bestaat intusschen ook geene aanleiding. In 1886 is met groote kosten in het gebouw van het agentschap een brand- en inbraakvrije kelder gemaakt, die in geen opzicht behoeft onder te doen voor de kelders der Nederlandsche Bank. Voorts is in 1895 eene regeling ingevoerd, en sedert strikt gehandhaafd, volgens welke nagenoeg alle waarden worden geborgen in een afgesloten gedeelte van dien kelder, waarin de toegang niet dan aan twee verantwoordelijke ambtenaren gezamenlijk — n. l. den agent en den ambtenaar met de bewaring belast — is vergund.

Moelijk is in te zien, waarom de niet zeer talrijke betalingen, welke thans door het agentschap geschieden en welke zich in hoofdzaak bepalen tot het voldoen van de koopsom van aangekochte wissels en fondsen en van verschuldigde provisiën, in het vervolg niet meer dadelijk in geld maar in chèques op de Bank zouden moeten plaats vinden. Hiervan zou geene besparing maar wel meerdere omslag en ongerief voor het publiek het gevolg zijn.

Art. 4. Naar het oordeel van verschillende leden zal de wijziging van art. 11bis der Bankwet den Staat verlies kunnen berokkenen. Het voorschot ad f 15 000 000 — aldus luidt het betoog — zal geheel noodig zijn om de muntbiljetten af te lossen: is uit anderen hoofde kasversterking noodig dan zal de Staat dus niet meer als tot dusverre gelden tot een bedrag van f 5 000 000 tegen rentevergoeding bij de Bank kunnen opnemen, maar schatkistpapier moeten uitgeven. In het vervolg zal, naar men meende, om steeds in de sterk wisselende kasbehoeften te voorzien, het bedrag aan schatkistbiljetten, dat naar de bestaande regeling als onderpand voor te verstrekken voorschotten bij de Bank moet worden gedeponneerd en dat den Staat geen beleeningsrente kost, wel bijna doorlopend ten volle moeten worden uitgegeven. De daarop te betalen rente zal zeker meer bedragen, dan de rente, welke thans over de voorschotten pleegt te worden betaald.

De juistheid van deze redenering kan niet worden toegegeven. Vooreerst bedraagt het bedoelde onderpand f 6 000 000 en het bedrag, waarover thans als voorschot in rekeningcourant kan worden beschikt f 5 000 000; in geen geval zou dus de

uitgifte van het onderpand tot het volle bedrag noodig zijn om compensatie te vinden voor de f 5 000 000, waarover men de beschikking zal verliezen. In de tweede plaats is volstrekt niet in te zien, waarom dat onderpand of ander schatkistpapier „bijna doorlopend” zou moeten worden uitgegeven. De noodzakelijkheid daartoe zal immers uitsluitend bestaan in die gevallen, waarin bij behoud van den ouden toestand het voorschot van art. 11bis 1°. der geldende wet zou zijn aangesproken. Soms toont de rekening van den Staat bij de Bank gedurende maanden achtereen een creditsaldo aan. En evenmin als men in die tijden (onder vigueur van art. 11bis 1°.), ond. geld bij de Bank behoeft op te nemen, zal men in het vervolg bij analogen kasstand — als dus het renteloos voorschot niet tot het volle bedrag van f 15 000 000 zal zijn in beslag genomen — vlottende schuld behoeven uit te geven. In den toestand verandert uit een oogpunt van kasadministratie inderdaad zeer weinig. Thans wordt schatkistpapier geplaatst zoodra de debet-stand der rekening van het Rijk het maximum-bedrag van f 5 000 000 bereikt; na invoering van het nieuwe artikel zal zulks noodig zijn zoodra het debetsaldo tot f 15 000 000 is aangegroeid. Neemt men nu met de leden, wier gevoelen hier wordt besproken, aan, dat dit laatste onmiddellijk na de intrekking van de muntbiljetten het geval zal zijn, dan zal dus in de plaats van het oude voorschot schatkistpapier moeten treden: doch slechts tot zoodanig bedrag en zoolang als bij behoud van de tegenwoordige regeling het voorschot zou zijn aangesproken. Aangezien verder de rekening-courantrente, die de Staat aan de Bank moet betalen, dezelfde is als de discontorente van bij de Bank geplaatste schatkistpromessen, zal — behoudens hetgeen hieronder nader wordt aangevoerd — uit de nieuwe regeling geen renteverlies voortvloeien.

Wellicht spruit de opmerking in het Voorloopig Verslag voort uit een misverstand. Begrijpt de ondergeteekende het goed, dan verkeerden de leden, die deze opmerking maakten in de onderstelling, dat van het voorschot van art. 11bis 1°. alleen dan wordt gebruik gemaakt, indien door onvoorziene omstandigheden het kasgeld van het Rijk ontoereikend is, maar dat bij de voorziening in de kasbehoefte op de bedoelde f 5 000 000 niet wordt gerekend. In die onderstelling zou passen de argumentatie, dat men thans zeer zuinig kan zijn met de uitgifte van schatkistpapier, omdat, als men zich in zijne berekeningen vergist en de kasbehoefte grooter blijkt dan men had voorzien, de bevoegdheid om krachtens art. 11bis 1°. gelden bij de Bank op te nemen uitkomst biedt; terwijl men in het vervolg, als niet meer over deze veiligheidsklep kan worden beschikt, voorzichtigheidshalve wel ruimer kas zal moeten houden en zich dus meer uitgaven wegens rente van schatkistpapier zal moeten getroosten. Deze onderstelling strookt echter niet met de wijze, waarop feitelijk wordt gehandeld. In den regel wordt eerst het voorschot uitgeput en volgt slechts, wanneer dit tot f 5 000 000 zou stijgen de plaatsing van vlottende schuld. Zulks kan zonder gevaar voor onaangename verrassingen geschieden, mits de Minister van Financiën zorg drage, dat zoo noodig steeds een zeker bedrag aan schatkistpromessen te Amsterdam voorhanden zij, die op denzelfden dag, waarop het debetsaldo van het Rijk het geoorloofd maximum zou overschrijden, worden uitgegeven. Het agentschap van het Ministerie van Financiën is dan ook te dezer zake steeds van instructiën en van het noodige papier voorzien. De Nederlandsche Bank zendt een bericht aan het agentschap en dit zorgt binnen enkele uren voor voldoende versterking van de rekening van het Rijk. Op volkomen analoge wijze zal ook na het in werking treden van art. 11bis (nieuw) worden gehandeld.

Volledigheidshalve zij aan het bovenstaande nog toegevoegd, dat in één opzicht de juistheid van de gemaakte opmerking wordt erkend. Eenig renteverlies, zij het tot een zeer onbeduidend bedrag, zal inderdaad van de nieuwe regeling het gevolg zijn. Over het krachtens art. 11bis 1°. opgenomen geld betaalt de Staat, zooals terecht gezegd wordt, „nooit één dag rente te veel”. Dit zal wel het geval kunnen zijn, indien het noodige geld door de uitgifte van schatkistpapier moet worden verkregen, aangezien dit papier loopende zal blijven tot den vervaldag, ook al zou daaraan reeds enkele dagen vroeger geen behoefte meer bestaan. Daar echter de Minister van Financiën vrij is in de regeling van den looptijd van uit te geven schatkistpapier, terwijl de kasbehoefte in den regel vooraf vrij nauw-

keurig bekend zijn, is met eenige zorg gemakkelijk te voorkomen dat het papier verscheidene dagen langer loopt dan noodzakelijk is. Het uit dien hoofde te lijden renteverlies zal uiterst gering zijn en verliest alle beteekenis, indien — zooals in den regel het geval is — de promessen gediscoteerd zijn door de Nederlandsche Bank; immers de aan die instelling betaalde rente keert in den vorm van winst voor $\frac{2}{3}$ gedeelte aan den Staat terug. — Voor zoover de bepaling van art. 11bis (nieuw) dus tot verlies zal aanleiding geven, zal dit zich bepalen tot een zoo onbeduidend bedrag, dat men in het Voorloopig Verslag wel niet daarop het oog zal gehad hebben.

Ingevolge het gedaan verzoek wordt als bijlage dezer Memorie eene opgave verstrekt van de bedragen, die over de jaren 1890—1902 aan de Nederlandsche Bank betaald zijn wegens rente van krachtens art. 11bis 1°. opgenomen geld. Na het bovenstaande zal het intusschen wel overbodig zijn, er op te wijzen, dat uit die cijfers geenerlei conclusie is te trekken ten aanzien van hetgeen in de toekomst eventueel meer voor rente aan kasgeld zal zijn te besteden.

Voor de onderstelling, dat de Bank nog in het bezit zou zijn van eene buitenlandsche portefeuille op een oogenblik, waarop het beschikbaar metaalsaldo beneden f 10 000 000 daalt, bestaat geen grond. Zoodra de wisselkoersen op het buitenland het goudpunt naderen of wel het beschikbaar metaalsaldo sterk slinkt, neemt de Bank steeds in de eerste plaats haar toevlucht tot het reduceeren van hare buitenlandsche portefeuille. De bevoegdheid bij art. 7 sub 5^e. van het Octrooi gegeven, bewijst in dit opzicht uitstekende diensten. Dat de Bank met deze traditioneele politiek zou breken en haar buitenlandsch papier in handen zou houden met het oogmerk, ontslagen te worden van hare verplichting tot het verstrekken van renteloze voorschotten aan het Rijk, komt in die mate onwaarschijnlijk voor, dat het uitlokken van eene verklaring der directie ten aanzien van dit punt geheel overbodig is achten.

Art. 7. In de Memorie van Toelichting werd uiteengezet, waarom het den ondergeteekende wenschelijk voorkwam, de tantièmes der directie in de wet te regelen. Van de zijde der directie werd er op aangedrongen, dat hetzelfde zou geschieden ten aanzien van de tantièmes der commissarissen. De ondergeteekende had hiertegen geen bezwaar. In het Voorloopig Verslag wordt trouwens een goede grond voor het opnemen van deze bepaling aangegeven.

Het hooren van de aandeelhouders over het concept-octrooi valt geheel buiten de bemoeiing der Regeering. Het ligt in den aard der zaak, dat directie en commissarissen het bezwaarlijk achten, de aandeelhoudersvergadering te raadplegen over een ontwerp van wet, dat bij de behandeling in de Staten-Generaal nog ingrijpende wijziging zou kunnen ondergaan.

Wetsontwerp tot intrekking van de Muntbiljetten.

Art. 1. Bij den Raad van State is in onderzoek een wetsontwerp tot toekenning van de bevoegdheid van wettig betaalmiddel aan de biljetten der Nederlandsche Bank. Het zou geen zin hebben, daarmede aan de Bank de verplichting op te leggen, voor gerechtelijk aanbod van betaling en daarop volgende consignatie goud beschikbaar te stellen.

Art. 2. Werd niet bepaald, dat de vorderingen, ontleend aan muntbiljetten, welke niet vóór een bepaalden datum zijn ingeleverd, vervallen, dan zouden waarschijnlijk een aantal muntbiljetten nog langen tijd in omloop blijven. Deze zouden allengs in zeer onoegelijken toestand geraken, waardoor het gevaar voor namaak zou toenemen. Ook de muntbiljetten, uitgegeven krachtens de wetten van 18 December 1845 (*Staatsblad* n°. 90) en 17 September 1849 (*Staatsblad* n°. 46), zijn, nadat de eenige malen verlengde termijn van inwisseling was verstreken, ten slotte waardeloos geworden. Aan de bepalingen omtrent de intrekking zal uit den aard der zaak de noodige publiciteit worden gegeven.

De Minister van Financiën,
HARTE VAN TECKLENBURG.

8ste VERGADERING. — 28 DECEMBER 1903.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld, 23 December 1903.

VAN ASCH VAN WIJCK.
GODIN DE BEAUFORT.
VAN ALPHEN.
VAN ZINNICQ BERGMANN.
VAN NIEROP.

BIJLAGE DER MEMORIE VAN ANTWOORD OP HET VOORLOOPIG
VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS
UIT DE EERSTE KAMER.

OPGAVE van de bedragen, die over de jaren 1890—1902 aan de Nederlandsche Bank betaald zijn wegens rente van door die Instelling, ingevolge art. 11*bis*, 1°, der Bankwet aan het Rijk verstrekte voorschotten.

J A A R.	B E D R A G.
1890	f 2 289,21
1891	20 494,50
1892	3 077,48
1893	422,03
1894	17 311,62
1895	17 573,36
1896	11 314,88 ^s
1897	39 067,76
1898	20 353,48
1899	30 033,33
1900	14 224,16
1901	14 277,79
1902	21 834,37

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS
over het ontwerp van wet tot regeling van de ontvangsten
en uitgaven van het Pensioenfonds voor Weduwen en
Weezen van Burgerlijke Ambtenaren, voor het jaar 1904.
(95)

In eene afdeeling kwam de verhouding tusschen de jaarlijks uitgekeerde rente en het totaal der inkomsten van het Pensioenfonds voor Weduwen en Weezen van Burgerlijke Ambtenaren ter sprake. Enkele leden vonden de uitkeering in verhouding tot de ontvangsten te laag. Zoowel het denkbeeld het percentage der pensioenbijdrage lager te stellen als dat van verhooging van het uit te keeren pensioen werd bepleit.

Er werd gewezen op den aandrang van de ambtenaren om niet tot verlaging der bijdragen maar tot verhooging van het pensioensbedrag te besluiten. Hierbij werd de opmerking gemaakt dat bij elke opvolgende Regeering de neiging bestaat om ook andere categorieën van personen in het fonds op te nemen.

Sommige leden bestreden met het oog op den oorsprong van het fonds en de bevoegdheid van den Staat de zienswijze dat geen nieuwe categorieën van deelgerechtigden zouden mogen worden opgenomen. Zij vonden het opnemen van nieuwe categorieën van deelgerechtigden niet met de billijkheid in strijd.

Door de Commissie van Rapporteurs kan hieraan worden toegevoegd dat bij Koninklijke boodschap van 22 September l.l. een wetsvoorstel is ingediend waarbij verhooging van het bedrag der pensioenen ten laste van het fonds nader wordt geregeld.

Aldus vastgesteld den 14den December 1903.

s'JACOB.
BEVERS.
SICKENGA.
VAN VELZEN.
VAN ROIJEN.

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAP-
PORTEURS over de ontwerpen van wet tot vaststelling
der begrooting van Nederlandsch Indië voor het dienst-
jaar 1904. (4)

Het afdeelingsonderzoek van dit ontwerp van wet heeft de navolgende uitkomsten gehad.

Algemeene beschouwingen.

Politieke beschouwingen.

Men verklaarde, met terzijdestelling vooralsnog van een oordeel over het financieel beleid, vrij algemeen zich te kunnen vereenigen met het politiek beleid van den Minister, die er op bedacht blijkt te zijn Nederlandsch-Indië te verheffen en daarbij rekening houdt met de opvatting, dat het niet gewenscht is in het verre Oosten de zaken op Westersche wijze in te richten. Daarbij werd er in het bijzonder door eenige leden op gewezen, dat deze bewindsman terecht ook de meening handhaaft, dat zonder inkrimping van ons gezag in den Indischen Archipel getracht moet worden de toestanden zooveel mogelijk te verbeteren.

Van verschillende zijden betuigde men instemming met het antwoord door den Minister gegeven aan hen, die in diens optreden een imperialistisch drijven meenden te bespeuren. Wat als zoodanig genoemd werd, kon, zeide men, niet beschouwd worden als een streven naar uitbreiding van het gezag, maar als een krachtig optreden tot handhaving daarvan. In deze richting wenschte men den Minister en de Indische Regeering te steunen met betuiging van volle instemming. De tot nu toe gevolgde